

Bruksela, dnia 19.12.2013 r.
COM(2013) 897 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Ocena europejskich ram kwalifikacji (EQF)

Wdrażanie zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie

1. WPROWADZENIE

Europejskie ramy kwalifikacji (EQF)¹ promują uczenie się przez całe życie oraz zwiększają mobilność osób uczących się i pracowników, a także możliwości zatrudnienia i integracji społecznej dzięki stworzeniu europejskich ram odniesienia dla systemów kwalifikacji. Każdego roku EQF ułatwiają porównanie i uznanie kwalifikacji milionów absolwentów szukających dalszych możliwości kształcenia lub wchodzących na rynek pracy w całej Europie. Na przykład Republika Czeska w 2012 r. przyznała 900 rodzajów kwalifikacji zawodowych prawie 150 000 studentom. W tym samym roku blisko 16,8 mln osób uczących się w Zjednoczonym Królestwie otrzymało około 69 000 rodzajów uregulowanych kwalifikacji.

EQF stanowią nowe podejście do europejskiej współpracy w zakresie kwalifikacji. Wprowadzają osiem poziomów odniesienia opisanych w oparciu o efekty uczenia się i obejmujących wszystkie formy i poziomy kwalifikacji. Takie ukierunkowanie na efekty uczenia się stawia osobę uczącą się na centralnej pozycji i ma znaczenie podczas porównywania i uznawania kwalifikacji uzyskanych w różnych państwach i w różnych kontekstach uczenia się.

Komisja stale podkreśla znaczenie wspierania możliwości porównywania umiejętności i kwalifikacji w całej UE, zwłaszcza w kontekście dzisiejszych wysokich poziomów bezrobocia, ponieważ ułatwia to osobom uczącym się i pracownikom wyjazd do innego państwa i zmianę zawodu. Umożliwienie osobom uczącym się i pracownikom zaprezentowania umiejętności i kwalifikacji uzyskanych w formalnym, pozaformalnym i nieformalnym środowisku edukacyjnym ma szczególne znaczenie w kontekście inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”, jakimi są „Mobilna młodzież”, „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Agenda cyfrowa”, jak również w kontekście pakietu dotyczącego zatrudnienia zatytułowanego „W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu” oraz zalecenia Rady w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. W celu wsparcia tych działań i zapewnienia łatwego uznawania umiejętności i kwalifikacji i innych państwach Komisja ogłosiła zamiar utworzenia „europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji” jako części inicjatywy „nowego podejścia do edukacji”².

EQF są zachętą dla rządów krajowych do podejmowania działań na rzecz łatwiejszego i bardziej przejrzystego procesu uznawania kwalifikacji: w EQF uczestniczy dobrowolnie 36 państw (28 państw członkowskich UE, pięć krajów kandydujących oraz Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria).

Niniejsze sprawozdanie przedstawia dotychczasowe doświadczenie w zakresie EQF i zawiera omówienie możliwych wniosków na przyszłość. Przeanalizowano w nim również kwestię, czy zalecenie w jego obecnej formie może sprostać nowym wyzwaniom spowodowanym szybkimi zmianami społeczno-gospodarczymi i technologicznymi oraz czy promuje ono elastyczne ścieżki kształcenia. Niniejsza ocena ma miejsce w okresie o szczególnym znaczeniu i ma na celu rozwiązanie kwestii wysokiego bezrobocia oraz zapewnienie większych możliwości uczenia się i zdobywania kwalifikacji. Wśród wyzwań można wymienić coraz większy zakres kwalifikacji w ofercie podmiotów prywatnych, większą liczbę kwalifikacji międzynarodowych i pojawienie się ostatnio masowych, otwartych kursów internetowych (MOOC), do których może dotrzeć wielu studentów. Niniejsza ocena wraz z

¹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm

² COM(2012) 669 final.

ocenami Europass i europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET) oraz sprawozdaniem z postępu prac na rzecz zapewnienia jakości w szkolnictwie wyższym pomoże określić wyzwania w zakresie europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji oraz możliwości jego ulepszenia.

2. WYNIKI I WPLYW

2.1. Główne cechy EQF

Podstawę EQF stanowią następujące elementy:

- *osiem europejskich poziomów odniesienia*, które zostały zdefiniowane w oparciu o efekty uczenia się i mogą objąć swoim zakresem wszystkie rodzaje i poziomy kwalifikacji w całej Europie. Poziomy 5, 6, 7 i 8 EQF są zgodne z deskryptorami krótkiego cyklu kwalifikacji oraz trzema cyklami ram kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (QF-EHEA);³
- *podejście oparte na efektach uczenia się*. Deskryptory poziomu są wyrażane pod względem wiedzy, umiejętności i kompetencji i nie są powiązane z elementami kontekstu uczenia się, takimi jak długość czy miejsce uczenia się;
- *wspólne zasady zapewniania jakości* w szkolnictwie wyższym oraz kształceniu i szkoleniu zawodowym w kontekście EQF.

W celu wdrożenia EQF powołano grupę doradczą ds. EQF i krajowe struktury koordynacyjne w państwach członkowskich.

Grupa doradcza odpowiada za zapewnienie ogólnej spójności i promowanie przejrzystości procesu odnoszenia systemów kwalifikacji do EQF. W ramach wypełniania swojego zadania polegającego na wspieraniu procesu odnoszenia grupa doradcza ds. EQF w 2009 r. przyjęła dziesięć kryteriów i procedur dotyczących odnoszenia krajowych poziomów kwalifikacji do EQF⁴. Były one pomocne w opracowaniu wspólnego podejścia do przedstawiania wyników odnoszenia zainteresowanym stronom. Wszystkie państwa korzystają z tych kryteriów podczas sporządzania własnych krajowych sprawozdań dotyczących odnoszenia. Ponieważ niektóre kryteria (w szczególności kryteria 3 i 4) można interpretować na wiele sposobów, należy je dokładniej wyjaśnić, aby zapewnić ogólną spójność procesu odnoszenia.

Krajowe struktury koordynacyjne wspierają i wspólnie z innymi odpowiednimi organami krajowymi kierują powiązaniem między krajowymi systemami kwalifikacji a EQF oraz promują jakość i przejrzystość tych powiązań.

2.2. Przyspieszenie wdrażania: potrzeba pilnych działań

W zaleceniu podano dwa docelowe terminy:

³ <http://www.ehea.info/Uploads/qualification/QF-EHEA-May2005.pdf>

⁴ http://ec.europa.eu/eqf/documentation_pl.htm

- 2010: państwa członkowskie powinny odnieść swoje krajowe systemy kwalifikacji do EQF, w szczególności poprzez odniesienie swoich poziomów kwalifikacji do EQF i w stosownych przypadkach poprzez opracowanie krajowych ram kwalifikacji (NQF);
- 2012: wszystkie nowe świadectwa, dyplomy i dokumenty Europass potwierdzające zdobyte kwalifikacje, wydane przez właściwe organy, będą zawierały wyraźne odniesienie do odpowiedniego poziomu EQF.

Etap do 2010 r.

Do 2010 r. cztery państwa członkowskie zakończyły proces odnoszenia krajowych systemów kwalifikacji. W trzech z nich krajowe ramy kwalifikacji obowiązywały już w 2008 r.

Do czerwca 2013 r. dwadzieścia państw członkowskich przedstawiło krajowe sprawozdania dotyczące odnoszenia do EQF. Pozostałe państwa (osiem państw członkowskich, cztery kraje kandydujące i Norwegia) planują zakończenie odnoszenia w latach 2013–2014.

Do końca 2010 r.	FR, IE, MT, UK
2011	BE-vl, CZ, DK, EE, LT, LV, NL, PT
2012	AT, DE, HR, LU
2013	BG, IT, PL, SI
Konieczność dokonania odniesienia	Państwa członkowskie: BE-fr, BE-de, EL, ES, FI, HU, KY, RO, SE, SK Kraje kandydujące: IS, ME, MK, TK Państwo EOG: NO

Tabela 1 – Przegląd wdrażania pierwszego etapu zalecenia w sprawie EQF, wrzesień 2013 r.

Jak widać, zalecenie przyczynia się do wprowadzania reform (na przykład rozwoju kompleksowych krajowych ram kwalifikacji w oparciu o efekty uczenia się), które wymagają znacznego zaangażowania politycznego i technicznego różnych zainteresowanych stron. Tego rodzaju działania wymagają czasu. W związku z tym mimo silnego krajowego zaangażowania w EQF widoczne są opóźnienia w ich wdrażaniu. W celu uniknięcia dalszych opóźnień wszystkie państwa powinny zakończyć procesy odnoszenia do końca 2014 r. i szybciej wdrożyć zalecenie. Komisja wzmocni monitorowanie wdrażania EQF na szczeblu krajowym – w razie potrzeby za pośrednictwem wymiany dwustronnej – aby zapewnić poszczególnym państwom pomoc w przezwyciężeniu konkretnych wyzwań.

Należy zauważyć, że sprawozdanie dotyczące odnoszenia stanowi obraz systemu kwalifikacji danego państwa, natomiast samo odnoszenie jest ciągłym procesem odzwierciedlającym zmieniające się systemy kwalifikacji. W związku z tym państwa powinny regularnie dokonywać przeglądu sprawozdań dotyczących odnoszenia i informować grupę doradczą o wszelkich zmianach i o tym, jak państwa te odpowiedziały na uwagi zainteresowanych stron. Grupa doradcza powinna ustanowić kryteria i procedury służące prowadzeniu działań następczych w związku ze zmianami w krajowych systemach kwalifikacji i ich wpływem na odnoszenie.

Etap do 2012 r.

Pozytywnym skutkiem drugiego etapu było udostępnienie EQF bezpośrednio osobom uczącym się, pracownikom, instytucjom edukacyjnym i szkoleniowym oraz pracodawcom. Włączenie poziomów EQF do kwalifikacji i suplementów jest istotnym krokiem w kierunku ułatwienia porównywania kwalifikacji między poszczególnymi państwami.

Opóźnienia związane z etapem odnoszenia spowodowały znaczne opóźnienia w osiągnięciu tego drugiego etapu. Tylko jedno państwo zamieściło poziomy EQF w swoich suplementach Europass do 2012 r. Dwa państwa wprowadziły poziomy EQF do swoich baz danych kwalifikacji. Do września 2013 r. trzy państwa wydały kwalifikacje, które odnosiły się do poziomu EQF, a pięć państw rozpoczęło zamieszczanie poziomów EQF w suplementach Europass. Sześć kolejnych państw zaplanowało przeprowadzenie tych działań na lata 2013–2014.

	Koniec 2012 r.	Wrzesień 2013 r.
Poziom EQF uwzględniony w nowych świadectwach i dyplomach		CZ, DK, LT
Poziom EQF uwzględniony w suplementach Europass (suplementach do dyplomu (ds) lub suplementach do świadectwa (cs))	FR (cs)	CZ (cs), DK (ds), EE (ds), IE (ds)
Poziom EQF wprowadzony do krajowych baz danych kwalifikacji	FR, UK	CZ, DK,

Tabela 2: Przegląd wdrażania drugiego etapu zalecenia w sprawie EQF.

Obecnie pilnym zadaniem jest ukończenie drugiego etapu. Uwzględnienie poziomu EQF i wyraźne opisanie uzyskanych efektów uczenia się zapewnia poszczególnym osobom istotne narzędzie służące lepszemu przekazywaniu informacji na temat poziomu i różnorodności ich umiejętności i kwalifikacji. Ma to szczególne znaczenie w czasie kryzysu. Obecnie niezwykle istotne jest przyspieszenie prac na szczeblu krajowym, aby zagwarantować, że do końca 2014 r. co najmniej jedna czwarta wszystkich kwalifikacji poświadczanych w Europie zawierać będzie odniesienie do EQF.

Poszczególne państwa podchodzą do drugiego etapu w różny sposób. Większość organów krajowych rozważa stosowanie rozwiązań technicznych, które będą systematycznie wykorzystywane na szczeblu krajowym. Inne państwa pozostawiają podjęcie decyzji o tym, czy i w jaki sposób podawać poziom EQF w świadectwach, dyplomach, suplementach Europass i bazach danych, instytucjom przyznającym kwalifikacje. Państwa zasadniczo zgadzają się, że wspólne podejście UE jest potrzebne do zapewnienia takiego samego poziomu przejrzystości wszystkim osobom uczącym się i pracownikom. Grupa doradcza powinna opracować takie wspólne podejście.

2.3 Spójny system

Ośmiopoziomowa struktura EQF ma zastosowanie do krajowych systemów kwalifikacji i potrzeb zainteresowanych stron. Większość państw ma lub opracowuje kompleksowe krajowe

ramy kwalifikacji, które obejmują wszystkie rodzaje i poziomy kwalifikacji w formalnych systemach edukacji i szkoleń. Liczba poziomów krajowych ram kwalifikacji zależy od potrzeb danego państwa.

Ogólne zasady i struktura EQF – definicja „kwalifikacji” i poziomy oparte na efektach uczenia się – ułatwiają porównanie kwalifikacji. W celu poprawy sytuacji w przyszłości należy jednak rozważyć kilka istotnych kwestii:

1. O ile celem EQF jest zapewnienie punktu odniesienia dla wszystkich kwalifikacji w Europie niezależnie od organu, jaki je przyznaje, o tyle większość krajowych ram kwalifikacji ogranicza się do kwalifikacji przyznawanych przez publiczne instytucje edukacyjne i szkoleniowe. Tylko kilka krajowych ram kwalifikacji obejmuje kwalifikacje przyznawane poza systemami formalnymi, na przykład w sektorze prywatnym, które często mają znaczenie na rynku pracy. Kluczowym wyzwaniem jest zapewnienie, by wszystkie kwalifikacje w krajowych ramach kwalifikacji, w tym również te uzyskane w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, były wiarygodne i spełniały podstawowe wymogi jakości. Grupa doradcza powinna udzielić wskazówek w sprawie wspólnych kryteriów, jakie należy stosować przy uwzględnianiu kwalifikacji w krajowych ramach kwalifikacji.
2. Obecne cechy EQF mogą nie być dostosowane do nowych sytuacji. Coraz częściej wykorzystywane są nowe praktyki, takie jak kształcenie mieszane. Do ostatnich zmian w kształceniu na odległość należą masowe, otwarte kursy internetowe, które umożliwiają organizację nauczania w różnych państwach i strefach czasowych, wszędzie tam, gdzie jest dostęp do internetu. Kwalifikacje są także przyznawane przez organy międzynarodowe i korporacje wielonarodowe w różnych państwach Europy i poza nią. Niektóre państwa włączyły je do swoich krajowych ram kwalifikacji, ale nie zawsze na tym samym poziomie EQF. Kwestie te wymagają spójnego podejścia w odniesieniu do EQF przez wszystkie państwa, aby uniknąć wprowadzania w błąd pracodawców i osoby posiadające dane kwalifikacje.
3. Deskryptory poziomów EQF dotyczące „wiedzy” i „umiejętności” odpowiadają deskryptorom krajowym. Deskryptor dotyczący „kompetencji” jest jednak bardziej problematyczny, ponieważ deskryptor występujący w załączniku II nie jest w pełni spójny z definicją „kompetencji” zawartą w załączniku I. W związku z tym należy doprecyzować deskryptor dotyczący „kompetencji”.
4. Wspólne zasady zapewniania jakości były pomocne państwom na etapie procesu odnoszenia. Chociaż w zamierzeniu miały one dotyczyć tylko kwalifikacji uzyskanych w ramach szkolenia i kształcenia zawodowego oraz kształcenia na poziomie wyższym, mogą oczywiście zostać wykorzystane w przypadku innych kwalifikacji. Należy wyraźnie zaznaczyć ich możliwości pod względem zapewnienia wytycznych dla wszystkich poziomów i rodzajów kwalifikacji.
5. Niektóre kwestie dokładniej omówione na szczeblu europejskim dotyczą kwalifikacji na poziomie 2–3 EQF (kwalifikacji uzyskanych w wyniku ukończenia edukacji obowiązkowej) oraz na poziomie 3–5 EQF (w tym kwalifikacji uzyskanych w wyniku ukończenia szkoły, uprawniających do kształcenia na poziomie wyższym, oraz kwalifikacji mistrza rzemieślnika).

Zgodnie z lizbońską konwencją o uznawaniu kwalifikacji kwalifikacje uzyskane w wyniku ukończenia szkoły, które dają dostęp do szkolnictwa wyższego, są zasadniczo równorzędne i dają dostęp do szkolnictwa wyższego w całej Europie i poza nią. Odnoszenie tych kwalifikacji do różnych poziomów EQF sugeruje, że istnieją różnice w poziomie uzyskanych efektów uczenia się, co może stać na przeszkodzie mobilności absolwentów szkół, którzy chcą uzyskać dostęp do szkolnictwa wyższego w innym państwie.

W niektórych przypadkach kwalifikacje krajowe o takiej samej nazwie/takim samym tytule różnią się pod względem treści i poziomu złożoności. W innych przypadkach państwa różnie interpretują sposób dopasowania efektów uczenia się do poziomu EQF. Różnice te, nawet jeśli są uzasadnione, nie znajdują zrozumienia wśród osób, dla których tytuł kwalifikacji jest podobny i w związku z tym powinien odpowiadać podobnej kwalifikacji. Wymiana informacji i wydawanie wytycznych na szczeblu europejskim powinno w dalszym ciągu zmierzać do tego, aby decyzje dotyczące odnoszenia były zrozumiałe i budziły zaufanie.

6. Struktura EQF jest w pełni zgodna z ramami kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (QF-EHEA). Spójne wdrażanie zapewnia się w szczególności dzięki temu, że w posiedzeniach grupy doradczej i krajowych struktur koordynacyjnych uczestniczy Rada Europy (RE), a w posiedzeniach dotyczących ram kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego uczestniczy Komisja. Dzięki tej spójności większość państw mogła przeprowadzić odnoszenie do EQF i auto-certyfikację QF-EHEA w ramach jednego procesu oraz przedstawić jedno sprawozdanie dotyczące kryteriów zastosowanych w obu procesach. Kilka państw zaangażowanych w proces boloński, które nie przystąpiły do EQF, także opracowało krajowe ramy kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie w oparciu o efekty uczenia się. Przydatne byłoby dokonanie oceny opinii państw na temat wartości dodanej dwóch nadrzędnych europejskich ram kwalifikacji.

2.4 EQF jest głównym narzędziem służącym uznawaniu kwalifikacji i zapewnianiu przejrzystości

EQF odnosi się do wszystkich poziomów i rodzajów kwalifikacji. Spójność między EQF i innymi europejskimi politykami i narzędziami⁵ służącymi poprawie przejrzystości umiejętności i kwalifikacji (takimi jak ramy kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, Europass, ECTS, ECVET, dyrektywa 2005/36, europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów – ESCO, walidacja efektów uczenia się nieformalnego i pozaformalnego), a także z ramami i zasadami zapewniania jakości (europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym – EQAVET i europejskie normy i wytyczne – ESG) ma podstawowe znaczenie dla ich skuteczności i oddziaływania. Wszystkie powyższe rozwiązania ułatwiają swobodny przepływ osób i promują uczenie się przez całe życie, a niektóre z nich stosują wspólne podejście oparte na efektach uczenia się.

EQF i europejskie systemy transferu i akumulacji punktów, tj. ECTS i ECVET, są spójne pod względem zasad, które leżą u ich podstaw, jednak nie zostały jeszcze w pełni uzgodnione pod

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/mobility_en.htm

względem praktycznego wdrażania. System ECTS jest stosowany w przypadku około 75 % zajęć w ramach szkolnictwa wyższego. Choć większość programów jest obecnie opisana pod kątem zamierzonych efektów uczenia się, prawdziwym wyzwaniem jest uwzględnienie efektów uczenia się również w ramach struktury i oceny programu. Prowadzony obecnie przegląd przewodnika ECTS przyczyni się do sformułowania dodatkowych wytycznych europejskich. ECVET w pełni opiera się na efektach uczenia się, jednak znajduje się na wcześniejszym etapie wdrażania.

Wspólne zasady EQF w zakresie zapewniania jakości są w dużej mierze zgodne z europejskimi normami i wytycznymi oraz z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Zasady wszystkich trzech narzędzi odnoszą się jednak do zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu tylko ogólnie i nie dostarczają szczegółowych wytycznych w celu zapewniania jakości w odniesieniu do podejścia opartego na efektach uczenia się, kwalifikacji i ram kwalifikacji. Bieżące oceny EQF, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz przegląd europejskich norm i wytycznych należy wykorzystać, aby wskazać obszary, w których możliwe jest osiągnięcie dalszej synergii między europejskimi ramami kwalifikacji i metodami zapewniania jakości.

EQF są spójne z lizbońską konwencją o uznawaniu kwalifikacji (LRC)⁶, co ułatwia uznawanie kwalifikacji i dostęp do szkolnictwa wyższego w Europie. W przyjętym w czerwcu 2013 r. dokumencie uzupełniającym do LRC dotyczącym stosowania ram kwalifikacji w uznawaniu zagranicznych kwalifikacji zachęca się do zapewniania ściślejszych powiązań między ramami kwalifikacji a uznawaniem kwalifikacji do celów dalszej nauki. W praktykach uznawania na szczeblu instytucjonalnym rzadko jednak uwzględnia się ramy kwalifikacji i większą przejrzystość, jaką zapewniają ramy europejskie.

Poziom spójności z dyrektywą w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych jest niższy. Na potrzeby uznawania kwalifikacji na rynku pracy dyrektywa przewiduje pięć poziomów i kryteriów wprowadzania, takich jak czas trwania zajęć, natomiast EQF przewidują osiem poziomów w oparciu o efekty uczenia się. To spowodowało brak pewności wśród zainteresowanych stron. W związku z tym nowa dyrektywa⁷ przewiduje synergię z EQF. Utrzymano w niej pięciopoziomowy system, ale przewidziano możliwość utworzenia „wspólnych ram kształcenia”, które umożliwią państwom uzgodnienie minimalnego poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji związanego z poziomami EQF. Na tej podstawie państwa będą w stanie automatycznie uznać kwalifikacje zawodowe.

Zalecenie przewiduje bliskie powiązanie z Europass. Suplementy Europass powinny odsyłać do odpowiedniego poziomu EQF, jednak ma to miejsce rzadko ze względu na ograniczony zakres wdrożenia drugiego etapu EQF.

Istnieją ponadto ścisłe powiązania między opracowywaniem wielojęzycznej europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO) a EQF. Kwalifikacje związane z EQF zostaną pośrednio włączone do ESCO. Działanie to zostanie przeprowadzone za pośrednictwem portalu EQF, który będzie zawierać odesłania do krajowych baz danych dotyczących kwalifikacji. Kwalifikacje międzynarodowe, które nie są objęte krajowymi ramami kwalifikacji, zostaną włączone bezpośrednio do ESCO. Niezbędna jest koordynacja podejścia opartego na efektach uczenia się zastosowanego w EQF i europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów.

⁶ ETS 165 — Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim przyjęta w dniu 11.4.1997 r.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0883:PL:NOT>

2.5 Zarządzanie

Europejskie ramy kwalifikacji (EQF) są zarządzane przez grupę doradczą i krajowe struktury koordynacyjne (sekcja 2.1).

Grupa doradcza składa się z przedstawicieli:

- 36 państw (28 państw członkowskich, pięciu krajów kandydujących, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii),
- europejskich partnerów społecznych (Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych – ETUC, BusinessEurope, UEAPME, CEEP),
- europejskich organizacji patronackich, które przyznają kwalifikacje (Eurochambres, EUCIS-LLL, EUA) oraz
- innych zainteresowanych stron (publicznych służb zatrudnienia, Europejskiej Unii Studentów, Europejskiego Centrum Wolontariatu, Europejskiego Forum Młodzieży).

Rada Europy uczestniczy w posiedzeniach grupy doradczej w celu zapewnienia spójności między EQF i ramami kwalifikacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (QF-EHEA).

Grupę doradczą wspierają Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP) i Europejska Fundacja Kształcenia.

Grupa doradcza zapewnia skuteczne wytyczne dotyczące krajowych procesów odnoszenia oraz buduje zaufanie i zrozumienie między państwami uczestniczącymi. W 2012 r. przedłużono jej mandat, aby mogła monitorować proces wdrażania zalecenia Rady w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego⁸. Ma to na celu dalsze wzmocnienie powiązań między ramami kwalifikacji a rozwiązaniami dotyczącymi walidacji, które w większości państw mają dopiero zostać opracowane.

Krajowe struktury koordynacyjne utworzono w 36 państwach. Mieszczą się one w różnych placówkach instytucjonalnych, m.in. w ministerstwach, agencjach państwowych, organach krajowych zajmujących się kwalifikacjami, instytucjach edukacyjno-badawczych i centrach informacji edukacyjnej. Ich skuteczność w dużej mierze zależy od stopnia powiązania z zarządzaniem procesem krajowych ram kwalifikacji/europejskich ram kwalifikacji na szczeblu krajowym. Krajowe struktury koordynacyjne koncentrują swoje działania głównie na komunikacji z zainteresowanymi stronami, jednak trudno jest im nawiązać współpracę z partnerami społecznymi i brakuje im doświadczenia w komunikacji z opinią publiczną. Organy krajowe powinny ocenić, w jaki sposób krajowe struktury koordynacyjne mogłyby się lepiej komunikować z różnymi zainteresowanymi stronami, oraz przygotować strategie komunikacyjne.

Mimo że ze względu na początkowe trudności organizacyjne i zmiany w harmonogramach odniesień krajowe struktury koordynacyjne wykorzystwały jedynie około 75 % dostępnego budżetu w ciągu ostatnich trzech lat, ich działania uznano za kluczowe dla wdrażania EQF na szczeblu krajowym.

Na portalu EQF można znaleźć informacje na temat EQF i wyników krajowych procesów odnoszenia. Portal umożliwia porównanie krajowych poziomów kwalifikacji z EQF oraz wyszukiwanie kwalifikacji. W ramach funkcji porównania dostępne są informacje na temat dziewięciu z 20 państw, które przeprowadziły proces odnoszenia. Wyszukiwanie

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:PL:PDF>

poszczególnych kwalifikacji będzie możliwe dopiero pod koniec 2013 r. Poważne wyzwanie stanowi fakt, że krajowych baz kwalifikacji nie utworzono jeszcze we wszystkich państwach, a bazy już istniejące nie obejmują wszystkich kwalifikacji w krajowych ramach kwalifikacji. Aby możliwe było pełne wykorzystanie potencjału portalu, musi w nim uczestniczyć przeważająca większość państw.

2.6 Wpływ i trwałość

Chociaż nie istnieją żadne statystyki dotyczące wpływu EQF na uczenie się przez całe życie i mobilność, a wdrażanie tego procesu znajduje się na wczesnym etapie, przejście na podejście oparte na efektach uczenia się stanowi ważne osiągnięcie. Pozwoliło to przygotować grunt dla bardziej elastycznych ścieżek kształcenia oraz walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Wpływ EQF sięga poza 36 państw uczestniczących. Niektóre państwa partnerskie UE przyjęły koncepcje EQF na potrzeby własnych reform krajowych i regionalnych, zaś państwa z innych regionów świata dążą do nawiązania dialogu na temat EQF.

Z uwagi na poziom zaangażowania politycznego w EQF wspólne narzędzie odniesienia jest możliwe do utrzymania bez europejskiego wsparcia finansowego, jednak zainteresowane strony uważają, że silna koordynacja na poziomie UE jest konieczna dla spójnego i przejrzystego wdrażania.

3. WNIOSKI

Ustalenia potwierdzają, że EQF są powszechnie akceptowane jako punkt odniesienia dla opracowywania ram kwalifikacji, wdrażania podejścia opartego na efektach uczenia się oraz zwiększania przejrzystości i uznawania umiejętności i kompetencji. Może to mieć kluczowe znaczenie dla przyszłego europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji. Opóźnienia we wdrażaniu wyraźnie wskazują jednak na potrzebę podjęcia pilnych działań. UE powinna umożliwić osobom uczącym się i pracownikom lepsze zaprezentowanie swoich umiejętności, bez względu na to, gdzie je zdobyli. UE musi zapewnić w pełni funkcjonujące EQF najszybciej, jak to możliwe.

Na podstawie wyników oceny Komisja proponuje rozważenie następujących działań w celu zwiększenia znaczenia, skuteczności i wpływu EQF:

Przyspieszenie procesu odnoszenia do EQF i opracowanie krajowych ram kwalifikacji

Wszystkie państwa powinny opracować solidne krajowe ramy kwalifikacji, które są zrozumiałe dla zainteresowanych stron i przez nie wykorzystywane. Państwa powinny oprzeć się na konsultacjach krajowych, doprowadzić do powszechnego konsensusu w sprawie sposobu, w jaki krajowe poziomy kwalifikacji odnoszą się do EQF, oraz pracować nad ukończeniem pierwszego sprawozdania dotyczącego odniesienia do 2014 r.

Wzmocnienie roli i wpływu ram kwalifikacji w oparciu o efekty uczenia się na poziomie krajowym i europejskim

Rządy powinny zobowiązać się do stosowania podejścia opartego na efektach uczenia się we wszystkich podsystemach kształcenia i szkolenia poprzez wdrażanie kompleksowych krajowych ram kwalifikacji, które obejmują kwalifikacje przyznawane zarówno w obrębie tradycyjnych formalnych systemów kształcenia i szkolenia, jak i poza nimi. Krajowe ramy

kwalfikacji należy włączyć do ogólnej polityki kształcenia, szkolenia i zatrudnienia. Na poziomie europejskim należy objaśnić deskryptor „kompetencje” występujący w załącznikach I i II do zalecenia.

Zwiększenie przejrzystości i spójności procesu odnoszenia do EQF z uwzględnieniem zmieniającego się charakteru systemów kwalifikacji

Odnoszenie należy postrzegać jako proces ciągły i nie należy ograniczać go do przedstawienia jednego sprawozdania. Grupa doradcza powinna przedstawić wytyczne w sprawie kryteriów 3 i 4 oraz opracować kompleksową strategię prowadzenia działań następczych w związku ze sprawozdaniami dotyczącymi odniesień w przyszłości. Powinno to obejmować wzmocnione monitorowanie sposobu, w jaki państwa uwzględniają uwagi grupy doradczej na temat krajowych sprawozdań dotyczących odnoszenia oraz rozwiązanie kwestii niespójności w zakresie odnoszenia, które istnieją między poszczególnymi państwami. Grupa doradcza powinna również wspierać komunikację między zainteresowanymi stronami na temat trudnych kwestii dotyczących odnoszenia.

Wzmocnienie powiązania między europejskimi ramami na rzecz zapewniania jakości a ramami kwalifikacji

Wspólne zasady EQF dotyczące zapewniania jakości, europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz europejskie normy i wytyczne powinny być bardziej spójne i wspierać podejście oparte na efektach uczenia się w celu rozwijania spójnych zasad zapewniania jakości w zakresie uczenia się przez całe życie. Oprócz zwiększonego zaufania do kwalifikacji, ram kwalifikacji i odnoszenia do EQF, może to również prowadzić do zwiększonego zaufania oraz przenikalności między podsystemami kształcenia i szkolenia.

Poprawa komunikacji dotyczącej EQF w celu lepszego dotarcia do osób uczących się, pracowników i innych zainteresowanych stron oraz informowania ich o korzyściach związanych z EQF

Po odniesieniu kwalifikacji do EQF państwa powinny zapewnić, aby wszystkie nowe świadectwa, dyplomy i suplementy Europass zawierały odniesienia do odpowiedniego poziomu EQF. Państwa powinny utworzyć krajowe bazy/rejestry kwalifikacji i połączyć je z portalem EQF. Portal EQF należy natomiast połączyć z europejskim portalem poświęconym możliwościom kształcenia w Europie (PLOTTEUS) i europejską klasyfikacją umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów. Komisja zbada, w jaki sposób można wykorzystać narzędzia internetowe, aby zaoferować osobom uczącym się, pracownikom i innym zainteresowanym stronom usługi związane z umiejętnościami w celu wspierania mobilności, uczenia się przez całe życie i zdolności do zatrudnienia.

Lepsze wykorzystanie EQF w polityce oraz narzędziach sprzyjających mobilności i uczeniu się przez całe życie

EQF mogą funkcjonować jako ośrodek, do którego odnoszą się inne dziedziny i narzędzia europejskiej polityki, takie jak system transferu i uznawania punktów. Ramy kwalifikacji i systemy transferu punktów oparte na efektach uczenia się ułatwiają prowadzenie bardziej elastycznego, indywidualnego toku kształcenia w różnych instytucjach, sektorach i państwach. Komisja, państwa członkowskie i zainteresowane strony powinny wzmocnić oraz objaśnić powiązania między EQF i europejskim systemem transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym. Państwa powinny w coraz większym stopniu korzystać z EQF jako dodatkowego źródła informacji dla właściwych organów badających uznawanie kwalifikacji

wydanych w innych państwach członkowskich w kontekście dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i w państwach ET 2020 w kontekście lizbońskiej konwencji o uznawaniu kwalifikacji.

Objaśnienie roli EQF w odniesieniu do międzynarodowych kwalifikacji oraz państw i regionów spoza Europy

EQF są w coraz większym stopniu wykorzystywane jako punkt odniesienia do porównywania kwalifikacji. Obowiązujący proces odnoszenia i jego kryteria powinny zapewnić objęcie przez EQF wszystkich rodzajów kwalifikacji, w tym kwalifikacji międzynarodowych. Należy dalej badać, w jaki sposób EQF mogą wspierać porównywanie i uznawanie kwalifikacji zdobytych poza Europą.

Rozwinięcie EQF w celu ich lepszego dostosowania do obecnych zmian w e-uczeniu się i kwalifikacjach międzynarodowych

EQF powinny objąć kwalifikacje międzynarodowe i kwalifikacje, które zawierają moduły realizowane w różnych państwach lub które łączą uczenie się w bezpośrednim kontakcie z wykładowcą z e-uczeniem się. EQF staną się prawdziwie całościowymi ramami tylko wówczas, gdy zostaną dostosowane do wspomnianych zmian i będą w stanie nadążać za zmianami wprowadzanymi w systemie kształcenia i szkolenia.

W „nowym podejściu do edukacji” podkreślono rolę edukacji w takich dziedzinach, jak wzrost gospodarczy, konkurencyjność i zatrudnienie. Jeden z wniosków zawartych w tym dokumencie dotyczy badania dalszych synergii między narzędziami UE w zakresie przejrzystości i uznawania umiejętności i kwalifikacji. Działania te powinny zmierzać w kierunku utworzenia europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji, w którym wszyscy obywatele mogą się swobodnie przemieszczać, a ich kompetencje i kwalifikacje są szybko uznawane, umożliwiając im dalsze kształcenie, oraz właściwie rozumiane przez pracodawców.

Komisja omówi wnioski przedstawione w niniejszym sprawozdaniu z odpowiednimi zainteresowanymi stronami również podczas debaty jawnej poświęconej europejskiemu obszarowi umiejętności i kwalifikacji, która odbędzie się zimą na przełomie 2013 i 2014 r. Na podstawie wniosków z tej debaty i oceny skutków Komisja może zaproponować zmianę obecnej podstawy prawnej EQF – (2008/C 111/01) zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r.